

Nr 20

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vidgad möjlighet till anstånd med inbetalning av skatt för skattskyldig, som anfört besvär rörande sin taxering.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 114 av herr *Yngve Nilsson m. fl.* och II: 132 av herr *Nilsson i Svalöv m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i bestämmelserna i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 att anstånd med inbetalning av skatt skall kunna medgivas efter tillstyrkan av taxeringsintendent även i fall då denne icke är beredd att tillstyrka av den skattskyldige anförda besvär rörande hans taxering, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig lagändring».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 132.

Jämlikt 49 § 1 mom. uppbördsförordningen kan skattskyldig, som anfört besvär över taxeringsnämnds, prövningsnämnds eller skattedomstols beslut rörande taxering, av lokal skattemyndighet beviljas anstånd med inbetalning av skatt på grund av taxeringen, därest vederbörande taxeringsintendent i yttrande över den skattskyldiges framställning om anstånd förklarar sig inte ha något att erinra mot bifall, helt eller delvis, till den skattskyldiges talan. Anstånd må avse skatt till belopp som betingas av taxeringsintendentens yttrande. Jämlikt anvisningarna till nyssnämnda paragraf skall den lokala skattemyndighetens beslut i ärendet grundas på det yttrande över framställningen, som det åligger taxeringsintendenten att avge. Denne skall om möjligt i yttrandet tillkännage sitt ställningstagande till de över taxeringen anförda besvären. Om utredningen av besvärsärendet inte är avslutad och om taxeringsintendenten med hänsyn härtill eller av annat skäl inte anser sig kunna göra något uttalande rörande sitt framtida ställningstagande, skall detta meddelas den lokala skattemyndigheten, som i så fall har att avslå framställningen om anstånd med skattens erläggande.

Den nu återgivna bestämmelsen infördes år 1953 på förslag i proposition nr 100. Tidigare hade anstånd med inbetalning av skatt kunnat medges — förutom i de fall då den skattskyldiges skattebetalningsförmåga nedsatts utan hans förvällande eller till följd av värnpliktstjänstgöring — endast vid dubbeltaxering. I det av 1949 års uppbördssakkunniga avgivna betänkandet

med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet (SOU 1952: 1) hade uttalats att behov av anstånd kunde finnas även i andra fall, därvid särskilt åsyftats de då en uppenbart felaktig taxering gjorts och vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt av de skattskyldiga anförda besvär.

I propositionen uttalade chefen för finansdepartementet i denna fråga bl. a. följande.

Även enligt min mening talar starka skäl för en utbyggnad av anstånds-möjligheterna. Att anstånd bör kunna medgivas i de utav de sakkunniga åsyftade fallen av ren misstagstaxering, synes mig uppenbart. Det kan emellertid diskuteras om man bör stanna härvid. Jag vill erinra om det fall, då en skattskyldig, mot bestridande, av någon anledning åsättes en hög taxering av beskattningsnämnderna och fråga ej är om s. k. misstagstaxering. Även om skatterättsliga bedömandet i högsta instans sammanfaller med den skattskyldiges uppfattning, måste han, vid risk av exekutiva åtgärder och oberoende av i det enskilda fallet föreliggande olägenheter, erlagga skatt enligt de lägre instansernas beslut. Först efter en, med hänsyn till skattedomstolarnas arbetsanhopning, kanske ganska lång tid restitueras beloppet jämte viss ränta. Ej utan fog har kritik riktats mot bestämmelserna i denna del. De sakkunniga har ej gått in på dessa problem, och jag är ej heller själv beredd att utan en närmare utredning taga en slutlig ställning. Jag vill dock understryka, att det måste anses uteslutet med en regel av innebörd, att anstånd med skattens erläggande alltid skulle gälla till dess ett lagakraftvunnet utslag föreligger. En sådan regel skulle medföra, att de skattskyldiga genom taxeringsbesvär kunde — hur ogrundade besvären än vore — erhålla mycket lång tids uppskov med skattens erläggande för att vid något framtida tillfälle ställas inför skattekrav, hänförliga till sedan länge uppburna och måhända även förbrukade inkomster. Detta vore icke blott oförenligt med tanken bakom källskattesystemet; det skulle även lända det allmänna och ytterst även de skattskyldiga till starkt förfång.

Den enda framkomliga vägen torde vara ett prövningsförfarande, därvid de olika fallen individuellt bedömas. Hur principerna för ett sådant förfarande skall uppdragas och hur det tekniskt skall anordnas är en komplicerad fråga, till vilken jag ej är beredd att nu ta ställning. I sådant läge måste jag inskränka mig till att nu förorda ett genomförande av de sakkunnigas förslag, som dock är ägnat att undanröja vissa påtagliga olägenheter.

Såsom villkor för anstånd, då skattskyldig överklagat taxeringsnämnds beslut, bör enligt de sakkunniga gälla, att vederbörande taxeringsintendent helt eller delvis tillstyrkt bifall till besvären. I några remissyttranden har ur olika synpunkter riktats kritik häremot. Jag medger att visst fog finnes för denna kritik, men kan å andra sidan icke finna att något bättre förslag till frågans lösning framkommit. Det synes mig därför som om man i allt fall försöksvis borde pröva de sakkunnigas system.

I de förevarande motionerna har bl. a. framhållits att det genom utformningen av bestämmelserna i uppbördsförordningen och mot bakgrunden av departementschefens uttalande inte givits någon möjlighet för taxeringsintendent att tillstyrka anstånd med inbetalning av skatt i andra fall än där han anser sig böra — helt eller delvis — tillstyrka de av den skattskyldige anförda besvären. En sådan begränsning av taxeringsintendents möjlighet att tillstyrka anstånd kan inte vara lämplig. Framför allt där tvisten i skat-

teprocessen rör en fråga av principiell natur och denna måhända föres upp till avgörande i högsta instans för att prejudikat skall erhållas, medför begränsningen av rätt till anstånd en onödig och ofta obillig belastning på den skattskyldige. I tolkningsfrågor, där taxeringsintendent och skattskyldig har olika uppfattning, blir resultatet sålunda att den skattskyldige alltid får ligga ute med pengar, vars anskaffande för honom mången gång, särskilt med den restriktiva kreditgivning som för närvarande gäller, kan vara ett synnerligen besvärligt problem. På grund av skatteprocessens utsträckning i tiden blir den ekonomiska pårestningen för den skattskyldige mycket kännbar. Taxeringsintendenten borde inte vara förhindrad att tillstyrka bifall till framställning om anstånd med inbetalning av skatt av den anledningen att han inte anser sig kunna tillstyrka bifall till av den skattskyldige anförda besvär i de fall, då princip-, tolknings- eller skälighetsfrågor eller dylikt är föremålet för tvisten i skatteprocessen.

Utskottet. Anstånd med inbetalning av skatt kan medges skattskyldig av lokal skattemyndighet — förutom då den skattskyldiges skattebetalningsförmåga blivit nedsatt på grund av arbetslöshet, sjukdom, militärtjänstgöring eller eljest oförvållat — även i det fall den skattskyldige anført besvär över den taxering, på grund av vilken skatten påförts honom. I sistnämnda fall gäller som förutsättning för anstånd att vederbörande taxeringsintendent i yttrande över den skattskyldiges framställning om anstånd förklarar sig inte ha något att erinra mot bifall, helt eller delvis, till den skattskyldiges talan. Anstånd beviljas med det belopp som föranleds av taxeringsintendents yttrande.

I de förevarande motionerna förordas att möjligheterna till anstånd vidgas i de fall den skattskyldige anført besvär över sin taxering. Motionärerna yrkar sådan ändring av bestämmelserna i ämnet, att anstånd skall kunna medges efter tillstyrkan av taxeringsintendenten, även om denne inte anser sig kunna hemställa om bifall till de av den skattskyldige anförda besvären. I motionerna uttalas bl. a. att en sådan utvidgad möjlighet till anstånd bör kunna användas, då tvisten i skatteprocessen gäller princip-, tolknings- eller skälighetsfrågor.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen infördes den ifrågasatt anståndsmöjligheten år 1953 på förslag av 1949 års uppbördssakkunniga. Därvid ifrågasatte vederbörande departementschef i proposition nr 100 till 1953 års riksdag om man inte borde gå längre än de sakkunniga föreslagit. Såsom den enda framkomliga vägen betraktade han ett förfarande med individuell prövning av de olika fallen. Hur principerna för ett sådant förfarande skulle uppdragas och hur det tekniskt skulle anordnas var en komplicerad fråga, till vilken departementschefen ej var beredd att för det dåvarande ta ställning. Departementschefen förordade att man försöksvis prövade de sakkunnigas förslag.

Även enligt utskottets mening kan skäl anföras för en längre gående rätt till anstånd med inbetalning av skatt, då skattskyldigs taxering är föremål

för tvist. Inte minst i de av motionärerna särskilt uppmärksammade fallen, då ett mål föres upp i högsta instans för att vägledande prejudikat skall erhållas, synes en ytterligare möjlighet till anstånd rimlig. Uppenbarligen kan det å andra sidan inte komma i fråga att medge anstånd med inbetalning av skatt, så snart besvär över taxeringen anförts. Regeln måste fortfarande vara att den på grund av en viss taxering debiterade skatten skall inbetalas oavsett besvär. En generell anstånds rätt skulle — såsom även departementschefen framhållit i förenämnda proposition — strida mot källskattsystemet och i längden vara olämplig även för därav berörda skattskyldiga.

Vill man utöka anståndsmöjligheterna torde man därför få tänka sig ett individuellt prövningsförfarande. Det i motionerna framförda förslaget, som får anses bygga på denna tankegång, innebär att prövningen anförtros åt taxeringsintendenten i länet. Utskottet vill gentemot detta förslag framhålla att erinringar kan göras redan mot nu gällande ordning att göra vissa anståndsärendens utgång beroende på taxeringsintendentens yttrande. Att i än högre grad ålägga taxeringsintendenterna att medverka i uppöbudsfrågor, vilka ligger utanför deras egentliga arbetsuppgifter, bör enligt utskottets mening om möjligt undvikas. Det kan nämligen antagas att en utvidgning av anståndsmöjligheterna på sätt föreslås i motionerna kommer att medföra att framställning om anstånd inges av ett betydligt större antal skattskyldiga än för närvarande. Taxeringsintendenterna, som redan förut har en stor arbetsbörda, kan härigenom befaras bli alltför hårt belastade, särskilt som ofta en icke obetydlig utredning torde erfordras som underlag för ett riktigt ställningstagande i de nytillkomna anståndsärendena. Det kan ej heller bortses ifrån att ett genomförande av motionsförslaget skulle komma att försätta taxeringsintendenterna i en ömtålig situation gentemot de skattskyldiga.

Av det anförda framgår att utskottet inte anser sig kunna tillstyrka yrkandet i de förevarande motionerna. Enligt utskottets mening bör den föreliggande frågan ägnas fortsatt uppmärksamhet och prövas i ett större sammanhang, sedan tillräckliga erfarenheter av 1953 års utformning av anståndsinstytutet vunnits.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 114 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 132 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. om vidgad möjlighet till anstånd med inbetalning av skatt för skattskyldig, som anført besvär rörande sin taxering, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Eriksson, Snygg, Erik Jansson, fröken Ranmark, herrar Bengtson, Wolgast, Kronstrand och Danmans; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Kärrlander, Persson i Svensköp, Asp, Andersson i Essvik, Anderson i Sundsvall, Jansson i Aspeboda, Forsberg, Darlin och Rydén.

Reservation

av herrar *Hagberg* och *Darlin*, vilka — under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 114 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 132 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. om vidgad möjlighet till anstånd med inbetalning av skatt för skattskyldig, som anfört besvär rörande sin taxering — ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till nyssnämnda motioner, antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av punkt 1 av anvisningarna till 49 § uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att punkt 1 av anvisningarna till 49 § uppbördsförordningen den 5 juni 1953 skall erhålla följande ändrade lydelse.

Anvisningar

till 49 §

1. Lokal skattemyndighets beslut i anledning av framställning om anstånd enligt 49 § 1 mom. första stycket skall grundas på det yttrande över framställningen, som det åligger taxeringsintendent att avgiva. Denne skall, därest detta med hänsyn till föreliggande omständigheter är möjligt, i yttrandet tillkännagiva sitt ställningstagande till de över taxeringen anförda besvären. Taxeringsintendenten må tillstyrka framställning om anstånd, förutom då han anser sig höra tillstyrka den skattskyldiges besvär, i fall då besvären avse princip-, tolknings- eller skälighetsfrågor.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkom från trycket i Svensk författningssamling.